

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Eva Bednářová

Udělování státního občanství v České republice

Bakalářská práce

Olomouc 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Udělování státního občanství v České republice vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Eva Bednářová

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Martinu Škurkovi Ph. D. za odborné vedení této práce, jeho cenné rady, připomínky a v neposlední řadě jeho trpělivost.

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	7
1 Pojem státního občanství	8
1.1 Historie institutu státního občanství	8
1.1.1 Vývoj institutu	8
1.1.2 Státní občanství na českém území	8
1.1.3 Státní občanství po roku 1993	13
1.2 Definice státního občanství	14
1.3 Znaky státního občanství	15
2 Nabývání a pozbývání státního občanství	18
2.1 Zákon č. 186/2013 Sb.	18
2.2 Přípustnost několikanásobného státního občanství	19
2.3 Nabývání státního občanství	20
2.3.1 Narození	20
2.3.2 Určení otcovství	21
2.3.3 Osvojení	21
2.3.4 Nalezení na území České republiky	21
2.3.5 Prohlášení	22
2.3.6 Svěření do náhradní péče	23
2.3.7 Udělení	23
2.4 Pozbývání státního občanství	23
2.4.1 Prohlášení o vzdání se státního občanství České republiky	23
3 Udělení státního občanství	25
3.1 Naturalizace jako způsob nabytí státního občanství	25
3.2 Podmínky udělení českého státního občanství	25
3.2.1 Trvalý pobyt	26
3.2.2 Zdržování se na území České republiky	26
3.2.3 Trestní bezúhonnost	27
3.2.4 Znalost českého jazyka a českých reálií	27
3.2.5 Plnění zákonných a jiných povinností	28
3.2.6 Příjem	28
3.2.7 Státní sociální podpora a pomoc v hmotné nouzi	29

3.3	Zjednodušené udělení státního občanství	29
3.4	Správní řízení	30
3.4.1	Žádost	30
3.4.2	Správní rozhodnutí	31
3.4.3	Státoobčanský slib	32
3.4.4	Správní poplatky	32
3.5	Prostředky přezkumu správního rozhodnutí	32
3.5.1	Rozklad	33
3.5.2	Správní žaloba	34
3.5.3	Kasační stížnost	35
4	Statistické údaje	37
4.1	Statistické údaje 1999 – 2013	37
4.2	Statistické údaje 2014	37
4.3	Graf počtu udělených státních občanství České republiky 1999 – 2014	38
	Závěr	39
	Bibliografie	40
	Abstrakt	43
	Klíčová slova	44
	Příloha č. 1: Výběr z testových úloh zkoušky z českých reálií	45
	Příloha č. 2: Listina o udělení státního občanství České republiky	46

Seznam zkratk

ř. z.	Říšský zákoník
Sb. z. a n.	Sbírka zákonů a nařízení
Sb.	Sbírka zákonů
čl.	článek
ČSSR	Československá socialistická republika
ČR	Česká republika
ČNR	Česká národní rada
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
PČR	Policie České republiky
EU	Evropská unie
ČSÚ	Český statistický úřad

Úvod

Jako téma mé bakalářské práce jsem zvolila „Udělování státního občanství v České republice“, a to v návaznosti na poměrně nový zákon, který vstoupil v účinnost 1. ledna 2014 - zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky.

Cílem mé práce je komplexně seznámit čtenáře s institutem státního občanství, a to jak s vývojem tohoto institutu, tak s teoretickým vymezením, a v neposlední řadě také se způsoby jeho nabytí a pozbytí. Co se týče jednotlivých způsobů nabytí a pozbytí státního občanství ČR, důraz je kladen především na nabytí státního občanství udělením na žádost.

Domnívám se, že žijeme v době, pro kterou je typický pohyb fyzických osob. Lidé nezůstávají v zemích, ve kterých se narodili a cestují napříč různými zeměmi světa, ve kterých se usazují. Právě tyto osoby mohou usilovat o získání státního občanství dané země, a to jak z občanských, tak rodinných důvodů. Cílem je také poskytnout čtenáři informace o tom, jakým způsobem proces udělení státního občanství ČR na žádost probíhá a co vše musí žadatel splnit, aby české státní občanství získal.

Práce je strukturována do 4 kapitol. První kapitola je zaměřena na samotný pojem státního občanství. Čtenář je seznámen s vývojem právní úpravy a pojetí státního občanství na českém území a s teoretickým vymezením institutu. Ve druhé kapitole jsou přehledovou formou vymezeny jednotlivé způsoby nabytí a pozbytí státního občanství ČR. Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na udělení státního občanství na žádost, jako jednoho ze způsobů nabytí státního občanství. Čtenář je v této kapitole seznámen především se zákonnými podmínkami, které musí žadatel splnit, chce-li české státní občanství získat, ale také s průběhem správního řízení o udělení státního občanství. Závěr kapitoly vymezuje možnosti přezkumu rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství ČR, a to jak ve správním řízení, tak ve správním soudnictví. Čtvrtá kapitola obsahuje statistické informace vycházející z údajů ČSÚ o počtech udělených státních občanství ČR v minulých letech, součástí je i graf. Práce má dvě přílohy, a to výběr z testových úloh zkoušky z českých reálií a vzor listiny o udělení státního občanství ČR.

Při zpracování práce jsem vycházela především z odborných publikací a právních předpisů. Využity byly také odborné články, judikatura a údaje ČSÚ.

1 Pojem státního občanství

1.1 Historie institutu státního občanství

1.1.1 Vývoj institutu

Počátky vývoje státního občanství lze datovat již do období starověkého Říma. Občanství v této době vyjadřovalo rovné postavení osob – občanů – tehdejší římské společnosti.¹ Římský občan měl oproti cizincům, otrokům a ženám mnoho privilegií – mohl se účastnit jednání lidového shromáždění, vykonávat státní úřady či uzavírat sňatek. Ženy neměly stejná práva jako muži, jejich způsobilost k právům byla výrazně omezena, jelikož byly považovány za osoby lehkomyšlné. Římským občanem se mohl stát pouze člověk svobodný.²

Středověk, jako etapa vývoje institutu státního občanství, je definován principem nevolnictví, jenž upoutával nevolníky k půdě a omezoval jejich pohyb.³ Občanství, nebo spíše poddanství, osob bylo v této době odvozováno od místa pobytu. Poddanství neumožňovalo občanům vykonávat příliš práv, naopak bylo definováno spíše povinnostmi vůči panovníkovi.⁴

Přelom nastal až v době osvícenství na konci 18. století. Formování státního občanství přispěly nejen revoluční nálady ve Francii, díky kterým bylo v této době nahrazeno poddanství občanstvím. Občanství již vyjadřovalo určitý vztah mezi jedincem a státem, který umožňoval jedincům výkon tzv. občanských práv. Ve vztahu k občanským právům je důležitá také francouzská Deklarace práv člověka a občana z roku 1789. Deklarace zaručovala občanům právo podílet se na správě věcí veřejných, sdělovat své názory či právo na svobodu a vlastnictví.⁵ Vliv měla i americká revoluce počínající Prohlášením nezávislosti z roku 1776 a následné přijetí Ústavy Spojených států amerických v roce 1787 s dodatkem v podobě tzv. Bill of Rights, Listiny práv. Válka za nezávislost přispěla k rozvoji demokracie a občanské společnosti na tomto území.⁶

1.1.2 Státní občanství na českém území

Značný vliv na formování institutu státního občanství na území českých zemí, který se již přibližoval dnešní podobě, mělo zrušení nevolnictví císařským patentem v roce 1781.

---

¹ FILIP, Jan, SVATOŇ, Jan. *Státověda*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. s. 165

² KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 1995. s. 55-58

³ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. 2. vydání. Brno: Václav Klemm, 2011, s. 15

⁴ EMMERT, František. *Dvojitý občanství v českém právu*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 29

⁵ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 15

⁶ BALÍK, Stanislav, BALÍK, Stanislav ml. *Právní dějiny evropských zemí a USA (stručný nástin)*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 168 - 169

Zrušením nevolnictví přestali být poddaní závislí na vrchnosti a také na půdě, tzn. že se mohli volně stěhovat i bez jejího souhlasu.⁷

Z hlediska samotného institutu státního občanství na českém území je nejvýznamnější počátek 19. století, přesněji rok 1811, kdy byl patentem císaře Františka I. vyhlášen Všeobecný zákoník občanský, známý jako ABGB, který přímo zavedl i samotný institut státního občanství.⁸ Všeobecný zákoník občanský definuje v § 28 státní občanství jako plné používání občanských práv.⁹ Pro země Rakouska - Uherska platil i zákon č. 142/1868 ř. z., o všeobecných právech státních občanů pro království a země v říšské radě zastoupené.¹⁰ ABGB byl po skončení 1. světové války do právního řádu nástupnické Československé republiky recipován zákonem č. 11/1918 Sb., tzv. recepčním zákonem.¹¹

Se vznikem Československé republiky, dne 28. října 1918, vznikl také institut československého občanství, o kterém pojednává zejména ústavní zákon č. 121/1920 Sb., Ústavní listina Československé republiky. Ústavní listina vymezovala státní občanství jako jediné a jednotné, z čehož vyplývá, že příslušník cizího státu nemohl mít zároveň státní občanství Československé republiky, čímž bylo zabráněno vzniku vícenásobného občanství.¹² Problematika nabývání a pozbývání státního občanství byla vyhrazena zákonu. Tímto byl ústavní zákon č. 236/1920 Sb. z. a n., kterým se doplňují a mění dosavadní ustanovení o nabývání a pozbývání státního občanství a práva domovského v republice Československé. Úprava státního občanství byla v poválečné době ovlivněna mnoha mezinárodními smlouvami, které byly v této době přijaty. Mezi tyto smlouvy řadíme zejména Versaillskou smlouvu, smlouvu Saint – Germain uzavřenou mezi mocnostmi spojenými a sdruženými a Rakouskem a Československem a Trianonskou smlouvu.¹³

Zákon stanovil dvě formy nabytí státního občanství – dle mezinárodní Smlouvy Saint - Germain mezi čelnými mocnostmi spojenými a sdruženými a Československem (č. 508/1921 Sb.) a možností optovat státní občanství na základě mezinárodních smluv. Dle mezinárodní smlouvy patřilo mezi rozhodující prvky pro nabytí československého občanství stálé bydliště či místo narození na území republiky, narození osobám se stálým bydlištěm na území republiky či nástup do státní služby ve prospěch státu.¹⁴ Zákon dle § 2 uznával za československé občany ty osoby, které se narodily nebo se měly narodit na území republiky,

⁷ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém...*, s. 29

⁸ tamtéž

⁹ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství*. Praha: Linde, 1996. s. 324

¹⁰ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*. 4. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 353

¹¹ tamtéž, s. 320

¹² ústavní zákon č. 121/1920 Sb. z. a n., kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky

¹³ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 21

¹⁴ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém...*, s. 34

pokud narozením nenabývaly jiné státní občanství. Možnost optovat jiné státní občanství než československé byla umožněna osobám vymezeným v § 4, které se československými občany staly dle § 1.¹⁵

Institut státního občanství byl v poválečné době spjat s tzv. domovským právem, kterým každý jedinec ve vztahu ke své obci disponoval. Domovské právo jedinci zaručovalo například nárok na chudinské zaopatření.¹⁶ Za občany Československé republiky se považovaly osoby, které ke dni jejího vzniku měly v obci tehdejšího Rakouska - Uherska domovské právo.¹⁷

Důležité je zmínit, že i v této době, kdy měla Československá republika vlastní právní předpis upravující problematiku občanství, platil i dále Všeobecný zákoník občanský, a to pro země české. Slovenská část republiky měla upraveno nabývání státního občanství zákonným článkem L z roku 1879 o nabývání a pozbývání státního občanství, který byl později doplněn zákonným článkem IV z roku 1886 o naturalizaci hromadných repatriantů.¹⁸

Problematikou československého státního občanství se zabýval i ústavní dekret č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské, který byl vydán 2. srpna 1945. Na základě ústavního dekretu pozbyli československého státního občanství všichni občané německé či maďarské národnosti. Ústavní dekret vymezoval i výjimky z pozbytí, a to například pro osoby, které se aktivně účastnily bojů proti nacismu a prokázaly věrnost Československé republice.¹⁹

V únoru 1948 došlo nejen ke změně v politickém vedení Československé republiky, ale jisté změny nastaly i ve vnitrostátním právním řádu.²⁰ Byl přijat nový ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, který převzal z předchozí Ústavy definici státního občanství jako „*jediného a jednotného*“.²¹

V říjnu 1949 vzešel v účinnost zákon č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství, „*který již neodkazoval na rakousko-uherské právní normy, avšak ponechával v platnosti některé dosavadní principy předchozího zákona*“.²² Zákon umožňoval nabytí státního občanství narozením, a to alespoň jednomu rodiči československé státní příslušnosti bez ohledu na území, dále sňatkem s československým

---

¹⁵ ústavní zákon č. 236/1920 Sb. z. a n., kterým se doplňují a mění dosavadní ustanovení o nabývání a pozbývání státního občanství a práva domovského v republice Československé

¹⁶ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 41

¹⁷ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*. 4. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 353

¹⁸ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 42

¹⁹ tamtéž, s. 69 - 68

²⁰ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém...*, s. 45

²¹ tamtéž

²² tamtéž

státním občanem za podmínky udělení souhlasu okresním národním výborem a v poslední řadě udělením na žádost cizinci, který na území republiky pobýval nejméně 5 let a neměl jiné státní občanství.²³ Státního občanství se pozbývalo propuštěním ze státního svazku na žádost, odnětím osobě žijící v cizině vyvíjející nepřátelskou činnost či odnětím osobě, která nezákonně opustila území republiky a na výzvu se nevrátila zpět. Státního občanství se pozbývalo i uzavřením sňatku, pokud došlo k nabytí státního občanství manžela dle právního řádu jeho státu.²⁴ Zákon byl později doplněn zákonem č. 34/1953 Sb., jímž některé osoby nabývají československého státního občanství, který umožňoval kolektivní nabytí československého občanství neodsunutým osobám německé národnosti, které sice pozbyly československého státního občanství dle dekretu č. 33/1945 Sb., ovšem v den, kdy tento zákon nabyl účinnosti, měly bydliště na území Československé republiky.²⁵

Dne 11. července 1960 byl přijat ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky. Zákon pojal problematiku státního občanství stručně a zabýval se jím pouze v čl. 108. Článek stanovil, že se státní občanství nabývá a pozbývá za podmínek, které stanoví zákon.²⁶

Dalším přelomovým rokem ve vývoji státního občanství na našem území byl rok 1969. Na základě ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci došlo k federalizaci ČSSR. Nový zákon o československé federaci byl důležitý i z hlediska pojetí státního občanství, neboť zakotvoval existenci jak republikového občanství, tak občanství federace.²⁷ Stěžejním se stal čl. 5, na základě kterého je „*státní občan každé z obou republik zároveň státním občanem Československé socialistické republiky*“.²⁸ Občané obou částí federace měli na území druhé republiky stejná práva a povinnosti. Úprava nabývání a pozbývání státního občanství byla dle čl. 5 odst. 3 vyhrazena zákonu.

Zákonem, který navazoval na čl. 5 odst. 3 zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci, byl zákon č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství. Podle tohoto zákona bylo republikové občanství chápáno jako primární ve vztahu k občanství federace.²⁹ Zákon vymezoval nabytí republikového státního občanství k 1. lednu 1969, a to tím způsobem, že československý občan získal občanství republiky, na jejímž území se narodil, a pokud došlo k narození v cizině, byl zásadní trvalý pobyt, který určoval, jaké

²³ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 72 - 74

²⁴ tamtéž, s. 78 - 80

²⁵ tamtéž, s. 48

²⁶ ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky

²⁷ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 82

²⁸ ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, ve znění zákona č. 493/1968 Sb., účinném ke dni 29. října 1992

²⁹ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 82

občanství občan získá. Pokud nebylo možné takto občanství určit, osoba si ho zvolila prohlášením. Fyzická osoba mohla dále prohlášením své dosavadní republikové občanství změnit za občanství druhé z republik. Nabytí republikového občanství k datu po 1. lednu 1969 bylo možné narozením, přičemž občanství dítěte bylo odvozeno od občanství rodičů, popřípadě od místa narození dítěte, pokud měli oba rodiče odlišné republikové občanství. Republikové občanství se také nabývalo nalezením na území jedné z republik. Nabytí republikové občanství bylo možné sňatkem cizinky se státním občanem republiky. Došlo-li k sňatku mezi československými občany, nedocházelo ke změně občanství automaticky, ale pouze pokud by jeden z manželů učinil prohlášení o změně.³⁰

Na zákon č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství navazovaly republikové zákony České a Slovenské národní rady. Zákon ČNR byl přijat pod č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České socialistické republiky. Slovenská národní rada přijala pro svou část federace zákon pod č. 206/1968 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství Slovenské socialistické republiky.³¹ Zákon ČNR víceméně přebíral ustanovení zákona č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství. Dle republikového zákona bylo možné nabytí občanství České socialistické republiky narozením, uzavřením manželství a udělením. Pozbytí občanství bylo možné získáním občanství Slovenské socialistické republiky či propuštěním ze státního svazku na žádost.³²

V roce 1970 byl Federálním shromážděním ČSSR přijat zákon č. 125/1970 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci. V novelizovaném znění čl. 5 zákona o československé federaci bylo československé státní občanství vymezeno jako jednotné. Československý státní občan byl zároveň občanem jedné z republik. Nabývání a pozbývání československého státního občanství bylo čl. 5 odst. 4 vyhrazeno zákonu Federálního shromáždění. Navazující zákon nebyl ovšem přijat a až do zániku federace platily zákony národních rad republik, a to zákon č. 39/1969 Sb. a zákon č. 206/1968 Sb.³³

Zákon ČNR o nabývání a pozbývání státního občanství č. 39/1969 Sb. byl v rámci komunistické éry novelizován pouze jednou, a to zákonným opatřením předsednictva ČNR č. 124/1969 Sb., které do právního řádu navracelo pozbytí státního občanství na základě jeho odnětí. K odnětí mohlo dojít v případě, že občan nabytí cizí státní občanství na vlastní žádost, vstoupil-li do cizích vojenských služeb bez povolení úřadů ČSSR, byl-li členem organizace

³⁰ zákon č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství

³¹ EMMERT, František. *Dvojí občanství v českém...*, s. 52

³² zákon č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České socialistické republiky

³³ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 83

zaměřené proti státnímu zřízení ČSSR, pokud opustil nezákonně území ČSSR, pokud neuposlechl výzvy k návratu z ciziny zpět do ČSSR či pokud svými činy poškozoval důležité zájmy ČSSR.³⁴ V této podobě zákon vydržel až do pádu komunistického režimu v listopadu roku 1989.

V roce 1990 byl zákon č. 39/1969 Sb. novelizován ještě dvakrát, a to zákonem č. 88/1990 Sb., kterým se mění a doplňují předpisy o nabývání a pozbývání československého státního občanství a zákonem č. 92/1990 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České socialistické republiky, ve znění zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 124/1969 Sb. Na základě těchto novel byl institut odnětí státního občanství vypuštěn a na osoby, jimž bylo občanství odňato, bylo pohlíženo jako na osoby propuštěné ze státního svazku. Pokud tyto osoby sdělily Ministerstvu vnitra, že chtějí zůstat občany České a Slovenské federativní republiky, byly i nadále za její občany považovány.³⁵ Novelizovaný zákon č. 39/1969 Sb. byl účinný až do roku vzniku samostatných republik, kdy byl přijat zákon č. 40/1993 Sb. upravující nabývání a pozbývání státního občanství na území nově vzniklé České republiky.

1.1.3 Státní občanství po roku 1993

K 1. lednu 1993 se Česká republika stala samostatným subjektem mezinárodního práva. V souvislosti s tímto vstoupil v účinnost zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Nová Ústava vyhrazuje problematiku státního občanství zákonu, když v čl. 12 odst. 1 stanoví, že „nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon“.³⁶ Ústava České republiky zároveň v čl. 12 odst. 2 vylučuje pozbytí státního občanství proti vůli občana³⁷, čímž zabraňuje možnosti odnětí státního občanství jako určité sankce.³⁸ Svěření pravomoci upravit nabývání a pozbývání státního občanství vnitrostátnímu právnímu předpisu, je považováno za princip, který „napomáhá chránit suverenitu, bezpečnost a integritu státu“.³⁹

Občanství ČR vzniklo již při zrodu federace v roce 1969, proto nebylo třeba přímo vymezovat, kdo je českým státním občanem a „Česká národní rada při určení, kdo je českým státním občanem, potvrdila pouze stávající stav“.⁴⁰ Za státní občany se považovaly osoby, které byly ke dni 31. prosince 1992 občany ČR a zároveň České a Slovenské Federativní republiky. Způsoby nabytí státního občanství byly taxativně vymezeny v § 2. Nabýt občanství

³⁴ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém...*, s. 54 - 55

³⁵ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 98

³⁶ ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ tamtéž

³⁸ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, 2013. s. 82

³⁹ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 12

⁴⁰ VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář*. Praha: Linde, 2006. s. 28

bylo možné narozením, osvojením, určením otcovství, nalezení na území ČR, prohlášením a udělením. Pozbýt občanství bylo možno prohlášením či nabytím cizího státního občanství s výjimkou nabytí cizího státního občanství v souvislosti s uzavřením manželství či narození dítěte.⁴¹ V následujícím období byl zákon č. 40/1993 Sb. mnohokrát novelizován.

Zákon č. 40/1993 Sb. platil až do konce roku 2013, kdy se k 1. lednu 2014 stala účinnou nová právní úprava, zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

1.2 Definice státního občanství

Stát, jako instituce *sui generis*, je dle výkladu Georga Jellinka vymezen třemi neodmyslitelnými prvky, které tvoří jeho podstatu. Jedná se o státní území, suverénní státní moc a stálé obyvatelstvo žijící na území státu.⁴² Ne každá osoba, která na území státu pobývá, je jeho státním občanem - mezi obyvatele státu lze zařadit apatridy, cizince a státní občany. Občan je fyzickou osobou, jejíž vztah ke státu má „*právní podobu a je založen na členství jednotlivce ve státu*“.⁴³ Toto členství je realizováno právě státním občanstvím.

Ovšem institut státního občanství, jako prvek vnitrostátního práva a pojmový znak moderního státu⁴⁴, nemá v českém právním řádu zákonnou definici. Důležitý je v tomto směru výklad Ústavního soudu, který ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 9/94 ze dne 13. 9. 1994 vymežil státní občanství jako „*časově trvalý, místně neomezený právní vztah fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby zpravidla nezrušitelný, na jehož základě vznikají subjektům vzájemná práva a povinnosti*“.⁴⁵

Obsah právního vztahu jedince a příslušného státu je vymezen vzájemnými právy a povinnostmi subjektů právního vztahu státního občanství. Jsou to právě práva a povinnosti, která naplňují smysl institutu státního občanství.⁴⁶ Obsah státního občanství svým rozsahem zakládá pevnou a trvalou vazbu fyzické osoby a daného státu, která je svým způsobem nesrovnatelná s jinými právními vztahy těchto subjektů.⁴⁷

Na základě výše uvedeného nálezu Ústavního soudu patří mezi stěžejní práva, která jsou jedinci jako subjektu státoobčanského svazku přiznána, ochrana na území státu i mimo jeho území, právo pobytu na území státu a také právo účastnit se na správě veřejných záležitostí.

---

⁴¹ zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky

⁴² FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan. *Státověda*..., s. 18

⁴³ tamtéž, s. 44

⁴⁴ FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan. *Státověda*..., s. 165

⁴⁵ náleze Ústavního soudu ze dne 13. září 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, bod II.

⁴⁶ VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář*..., s. 12

⁴⁷ EMMERT, František. *Dvojí občanství v českém*..., s. 5

Mezi základní povinnosti jedince patří dle Ústavního soudu věrnost státu a závazek k jeho obraně, výkon určitých funkcí, ke kterým je osoba povolána a také dodržování právních předpisů daného státu na jeho území i mimo ně.⁴⁸ Další vzájemná práva a povinnosti jsou vymezeny příslušnými vnitrostátními právními předpisy.⁴⁹

Na státní občanství lze nazírat jednak z výše zmíněného pohledu právního vztahu mezi státem a fyzickou osobou, ale také z pohledu státního občanství jako určitého statusu, z kterého pro jedince plynou již výše zmíněná práva a povinnosti. Státní občanství v tomto smyslu vyjadřuje určitý právní stav vymezující právní postavení jedince ve společnosti.⁵⁰

Z hlediska mezinárodně právní roviny je důležité zmínit, že stát by bez institutu státního občanství nemohl vystupovat jako subjekt mezinárodního práva, jelikož by postrádal esenciální prvek své podstaty – občany, kteří jsou jeho součástí.⁵¹ Státním občanem se může stát pouze fyzická osoba, právnická osoba je ve vztahu ke státu vázána tzv. příslušností.

Pojem příslušnosti zahrnuje jak příslušnost fyzických osob, tak právnických osob. Ve vztahu k fyzickým osobám vyjadřuje z pohledu mezinárodního práva určitou právní vazbu jedince a státu - členství fyzické osoby ve státu. Fyzická osoba je příslušníkem daného státu a lze ji k určitému státu přiřadit, neboť je s ním spjata státním občanstvím. Na druhou stranu státní občanství více „*zdůrazňuje vazbu jednotlivce a státu z pohledu občanských a politických práv*“.⁵² Příslušnost právnických osob je odvozena od místa sídla či dle právních předpisů, na základě kterých byla právnická osoba založena.⁵³ Příslušnost je tedy ve vztahu k státnímu občanství pojmem širším a mimo fyzických a právnických osob se vztahuje i k letadlům a lodím.⁵⁴

1.3 Znaky státního občanství

Institut státního občanství se vyznačuje určitými pojmovými znaky, které vymezují jeho samotnou podstatu. Jedná se o časovou trvalost, místní neomezenost a nezrušitelnost.⁵⁵

Z vymezení státního občanství jako časově trvalého právního vztahu vyplývá, že právní vazba mezi státem a občanem je časově neomezená a svým způsobem permanentní

---

⁴⁸ náleží Ústavního soudu ze dne 13. září 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, bod II.

⁴⁹ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 15

⁵⁰ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 16

⁵¹ EMMERT, František. *Dvojitý občanství v českém...*, s. 2

⁵² VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář...*, s. 10

⁵³ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 83

⁵⁴ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 15

⁵⁵ náleží Ústavního soudu ze dne 13. září 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, bod II.

a neměnná, a to až do okamžiku projevu vůle fyzické osoby, která by se chtěla statusu státního občana vzdát.⁵⁶

V návaznosti na časovou trvalost státního občanství je důležitým znakem státního občanství i jeho nezrušitelnost, z které plyne, že fyzická osoba nemůže být proti své vůli státního občanství zbavena.⁵⁷ Princip nezrušitelnosti je v českém právním řádu zakotven v čl. 12 odst. 2 Ústavy České republiky.

Místní neomezenost, jako jeden z pojmových znaků státního občanství, znamená, že tato právní vazba státu a jedince není primárně založena na místě pobytu občana.⁵⁸ Osoby s českým státním občanstvím žijící mimo území České republiky podléhají tzv. personální výsosti státu, což znamená, že určitá práva a povinnosti mají bez ohledu na jejich aktuální pobyt či bydliště.⁵⁹

K dalším pojmovým znakům státního občanství patří rovnost jeho držitelů. Rovnost držitelů konkrétního státního občanství je spojena s principem nediskriminace, který je zakotven v čl. 5 Evropské úmluvy o státním občanství z roku 1997, která byla Českou republikou podepsána 7. května 1999.⁶⁰ Úmluva členskými státním zakazuje, aby přijaly právní normy umožňující diskriminaci základající se na pohlaví, náboženství, rase, barvě pleti nebo národnostním či etnickém původu a za nepřípustnou je považována také diskriminace v souvislosti se způsobem nabytí občanství – ať už fyzická osoba nabyla státní občanství narozením či bylo nabyto později.⁶¹

V souvislosti se vztahem fyzické osoby a státu je posledním znakem státního občanství výlučnost.⁶² Tento znak úzce souvisí s problematikou dvojího a vícenásobného státního občanství. Výlučnost státního občanství znamená, že „*stát je oprávněn přihlížet jen k občanství svému a nikoli ke skutečnosti, že jeho občan je současně ještě občanem jiného státu*“.⁶³ Výlučnost státního občanství tedy fakticky znamená, že stát bere v potaz pouze své státní občanství, bez ohledu na jiný státoobčanský svazek jedince. K výjimce z výlučnosti, kdy stát k dalšímu státnímu občanství jedince přihlíží, dochází v případě diplomatické a konzulární ochrany a také branné povinnosti.⁶⁴ Smluvní státy si mohou vztahy spojené

---

⁵⁶ VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář...*, s. 9

⁵⁷ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 84

⁵⁸ VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář...*, s. 11

⁵⁹ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 84

⁶⁰ VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář...*, s. 10

⁶¹ sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 76/2004 Sb. m. s., ze dne 1. 7. 2004 o Evropské úmluvě o státním občanství, čl. 5

⁶² JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 83

⁶³ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 9

⁶⁴ EMMERT, František. *Dvojí občanství v českém...*, s. 19

s brannou povinností upravit mezinárodními dohodami.⁶⁵ V souvislosti s pojetím státního občanství jako občanství výlučného musí státy fyzickým osobám s dvojím či vícenásobným státním občanstvím zajistit na území smluvního státu, „*kde trvale pobývají, stejná práva a povinnosti jako státním občanům tohoto smluvního státu*“ s jedním občanstvím tohoto státu.⁶⁶ Nemůže tak docházet ke krácení práv a povinností v souvislosti s tím, že má osoba podobná práva či povinnosti ve vztahu k jinému státu.

Fakt, že si stát může problematiku státního občanství upravit sám, je projevem svrchovanosti státu,⁶⁷ která je odrazem výsostné státní moci vůči danému státnímu území - tedy její nezávislosti a neomezenosti na moci jiné.⁶⁸

---

⁶⁵ sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 76/2004 Sb. m. s., ze dne 1. 7. 2004 o Evropské úmluvě o státním občanství, čl. 21 odst. 2

⁶⁶ tamtéž, čl. 17

⁶⁷ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 83

⁶⁸ FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan. *Státověda...*, s. 41

2 Nabývání a pozbývání státního občanství

2.1 Zákon č. 186/2013 Sb.

Ústava České republiky pojímá problematiku státního občanství velmi stručně a v čl. 12 odst. 1 uvádí, že „*nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon*“.⁶⁹ Právní úprava státoobčanského práva je tedy svěřena zákonu, s výhradou čl. 10 Ústavy České republiky, který zakotvuje aplikační přednost vyhlášených mezinárodních smluv, které byly za souhlasu Parlamentu ratifikovány a jimiž je Česká republika vázána. Právní předpisy, které problematiku státního občanství upravují, jsou nadány ultraaktivitou. Ultraaktivita znamená, že se s právním předpisem pracuje i po pozbytí jeho platnosti, pokud jsou v takovém právním předpisu obsaženy rozhodné skutečnosti, na základě kterých osoba státní občanství získala či ztratila, a které mohou mít vliv na rozhodování ve věcech státního občanství té které osoby či jejích potomků.⁷⁰

Čl.12 odst. 2 Ústavy České republiky ve znění „*nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství*“⁷¹ zaručuje občanům právo na zachování státního občanství. Toto ustanovení zaručuje, že státní občanství nebude občanovi odňato proti jeho vůli, jako prostředek určité sankce ze strany státu.⁷²

Platnou a účinnou vnitrostátní právní úpravu státního občanství obsahuje zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (o státním občanství České republiky), který nabyl účinnosti 1. ledna 2014. Zákon je členěn do pěti částí, přičemž o problematice státního občanství pojednává část první. Zbylé čtyři části zákona upravují změnu zákona o zpravodajských službách ČR, změnu zákona o evidenci obyvatel a změnu zákona o správních poplatcích, část pátá stanovuje účinnost zákona. Součástí zákona jsou dvě přílohy, a to Seznam úřadů městských částí hlavního města Prahy pověřených výkonem agendy státního občanství a vzory dotazníků k příslušným žádostem ve věci státního občanství.⁷³

Část první zákona, která upravuje státní občanství ČR, je členěna do sedmi hlav. V hlavě první jsou obsažena obecná ustanovení, ve kterých je vymezen věcný obsah zákona. Z hlediska věcného obsahu zákon upravuje způsoby nabývání a pozbývání státního občanství,

---

⁶⁹ ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁷⁰ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozš. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 187 - 191

⁷¹ ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁷² KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a...*, s. 187 - 191

⁷³ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

prokazování a zjišťování státního občanství, vydávání osvědčení, vedení evidence o fyzických osobách, které státní občanství nabyly či pozbyly a přestupky na úseku státního občanství.⁷⁴

Hlava druhá zákona již konkrétním způsobem upravuje problematiku nabývání státního občanství, a to jednotlivé způsoby nabývání, úpravu řízení o udělení státního občanství, složení státoobčanského slibu a také obnovu řízení ve věci nabytí státního občanství. V hlavě třetí zákon upravuje možnosti pozbytí státního občanství.⁷⁵

V hlavě čtvrté je obsažena úprava prokazování a zjišťování státního občanství. Je zde upraveno také vydávání osvědčení o státním občanství, náležitosti žádosti o vydání osvědčení a zákon také uvádí, který správní orgán je k vydání osvědčení kompetentní.⁷⁶

Hlava pátá zakotvuje problematiku evidence fyzických osob, které státní občanství nabyly či pozbyly, jsou zde vymezeny údaje, které jsou v evidenci zaneseny. Hlava pátá také upravuje možnost využití údajů z jiných státem vedených evidencí pro účely evidence státního občanství. V hlavě šesté zákon upravuje přestupky na úseku státního občanství a hlavou sedmou jsou upravena společná, přechodná, zmocňovací a závěrečná ustanovení zákona.⁷⁷

2.2 Přípustnost několikanásobného státního občanství

Princip jediného státního občanství, díky němuž mohl státní občan disponovat pouze jedním státním občanství a jehož hlavním cílem bylo předejít vícenásobnému státnímu občanství, byl na území českých zemí uplatňován již od roku 1811. Tato právní úprava z roku 1811 a pozdější právní úpravy zpravidla obsahovaly pro nabytí státního občanství podmínku pozbytí státního občanství jiné země.

Částečné upuštění od tohoto principu přinesl zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbyvání státního občanství České republiky, který umožňoval disponovat dvojím státním občanstvím v případě, že český státní občan nabytí cizí státní občanství v souvislosti s narozením či sňatkem. V jiných případech docházelo k automatické ztrátě českého státního občanství.⁷⁸

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky (dále „zákon o státním občanství“) přinesl do státoobčanského práva změnu, když zcela upustil od principu jediného státního občanství a umožnil výkon dvojího a vícero státního občanství. Bipolitismus nadále není považován za nežádoucí jev. Nově výkon cizího státního občanství nevylučuje

---

⁷⁴ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁷⁵ tamtéž

⁷⁶ tamtéž

⁷⁷ tamtéž

⁷⁸ EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizace, nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, č. 10, s. 343

výkon státního občanství ČR a s nabytím cizího státního občanství se již ve většině případů nespojuje pozbytí státního občanství ČR a obě státní občanství zůstávají zachována. Problematickou může být ovšem situace, kdy cizí stát bude pro nabytí svého státního občanství vyžadovat pozbytí českého státního občanství.⁷⁹

2.3 Nabývání státního občanství

Způsoby nabývání státního občanství lze z teoretického hlediska rozdělit na způsoby originární (původní) a způsoby derivativní (odvozené). Stěžejním rozdílem je vázanost nabytí státního občanství na státní občanství jiné fyzické osoby.⁸⁰

Originárním způsobem nabytí státního občanství je situace, kdy je státní občanství nabyto nezávisle na státním občanství jiné fyzické osoby - přímo od státu. Mezi takové způsoby spadá například udělení státního občanství na žádost či na základě nalezení dítěte na území státu. Derivativním způsobem nabytí státního občanství je takové nabytí státního občanství, které je odvozeno od státního občanství jiné fyzické osoby. Typicky se jedná o případy narození, osvojení či určení otcovství.⁸¹

Zákon o státním občanství v § 3 taxativně vymezuje způsoby nabývání státního občanství. České státní občanství lze nabýt narozením, určením otcovství, osvojením, nalezením na území ČR, udělením, prohlášením nebo v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče.⁸²

2.3.1 Narození

Nabývání státního občanství narozením je upraveno v § 4 a 5 zákona o státním občanství. Dítě nabývá státní občanství v případě, že alespoň jeden z rodičů je v den jeho narození českým státním občanem. Tento způsob nabytí je založen na principu *ius sanguinis*⁸³, tzv. práva krve, podle kterého dítě nabývá státní občanství alespoň po jednom z rodičů. Místo, kde se dítě narodilo, nemá na nabytí českého státního občanství vliv. Rozhodující je zde pokrevní vazba mezi jedinci. Tento způsob nabytí státního občanství je považován za nejčastější derivativní způsob nabývání státního občanství.⁸⁴

Narozením může nabýt státní občanství také dítě, které se narodí na českém území, a které by se jinak stalo apatridou, jsou-li oba rodiče apatridy a alespoň jeden z nich má na území ČR

⁷⁹ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém...*, s. 115 - 116

⁸⁰ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 29

⁸¹ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 85 - 86

⁸² zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁸³ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 29

⁸⁴ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 88

povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.⁸⁵ Do tohoto způsobu se promítá princip *ius soli*⁸⁶, tzv. právo země. Tento způsob nabytí státního občanství je nabytím originárním, protože se nabytí státní občanství neodvozuje od státního občanství jiné fyzické osoby, nýbrž od území, kde se dítě narodí. Tato možnost nabytí státního občanství je projevem zásady předcházení bezdomovectví, která je v důvodové zprávě k zákonu o státním občanství vymezena jako jeden z hlavních cílů nové právní úpravy. Zásada předcházení bezdomovectví vychází z Evropské úmluvy o státním občanství a Úmluvy o omezení případů bezdomovectví.⁸⁷

2.3.2 Určení otcovství

V § 6 a 7 zákona o státním občanství je stanovena možnost nabytí státního občanství určením otcovství. Dítě nabývá státní občanství dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o určení otcovství, není-li matka dítěte státní občankou ČR. Dítě, jehož matka není českou státní občankou, ale je občankou jiného státu EU, Švýcarské konfederace či státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, anebo má trvalý pobyt na území ČR či je bezdomovkyní, nabývá státní občanství dnem souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství. V jiných případech je zapotřebí přiložit výsledky genetické zkoušky formou znaleckého posudku.⁸⁸

2.3.3 Osvojení

Dalším derivativním způsobem nabytí státního občanství je osvojení. Dítě nabývá české státní občanství, je-li alespoň jeden z osvojitelů českým státním občanem a došlo-li k osvojení rozhodnutím příslušného soudu. K nabytí dochází dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o osvojení.⁸⁹

Dítě získává státní občanství také v případě, bylo-li osvojeno rozhodnutím orgánu cizího státu a alespoň jeden z osvojitelů je státní občan ČR. Takové osvojení musí být následně uznáno. Státní občanství se nabývá nabytím právní moci rozhodnutí o uznání osvojení.⁹⁰

2.3.4 Nalezení na území České republiky

České státní občanství získává i dítě mladší 3 let, u kterého se nepodařilo zjistit totožnost a bylo nalezeno na území ČR, nevyjde-li do 6 měsíců ode dne nalezení najevo, že dítě nabylo státní občanství jiného státu.⁹¹ Nalezení je způsobem originárním nesoucím v sobě prvky

⁸⁵ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁸⁶ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu...*, s. 29

⁸⁷ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁸⁸ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 88

⁸⁹ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁹⁰ tamtéž

⁹¹ tamtéž

principu *ius soli*. I tento způsob nabytí státního občanství je odrazem realizace zásady předcházení bezdomovectví.

2.3.5 Prohlášení

Nabytí státního občanství prohlášením může osoba, která pozbyla české či československé občanství před 1. lednem 2014 a zároveň ho nepozbyla dle ústavního dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské či dle smlouvy o Zakarpatské Ukrajině mezi Československou republikou a SSSR. Prohlášení dále nemůže učinit osoba, která k 1. lednu 1969 nabyla či by nabyla občanství Slovenské socialistické republiky, nebo po 1. lednu 1969 nabyla státní občanství Slovenské socialistické republiky či Slovenské republiky a stále je jejím občanem.⁹²

Státní občanství může nabýt prohlášením osoba, která byla československým občanem a měla před odchodem do ciziny trvalý pobyt na území České republiky či České socialistické republiky. Tato osoba zároveň nesmí mít ke dni prohlášení státní občanství Slovenské republiky.⁹³

Prohlášení může učinit také osoba, která k 31. prosinci 1992 byla státním občanem České a Slovenské Federativní republiky a zároveň nebyla občanem ani České ani Slovenské republiky a dále osoba, která je potomkem této osoby v přímé linii. Podmínkou je, aby tento potomek nebyl ani českým, ani slovenským státním občanem.⁹⁴

Tímto způsobem může dále nabýt státní občanství osoba, které byl neoprávněně vydán doklad o státním občanství ČR, a která si v dobré víře myslela, že českým státním občanem je a zároveň tento doklad nebyl zrušen do 10 let od jeho vydání.⁹⁵

Prohlášením dále nabývá státní občanství osoba nejpozději do 3 let od dosažení 18 roku věku, která má na území republiky trvalý pobyt, oprávněně se na území republiky zdržuje a nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin a dále dítě, které se na území republiky zdržuje v souladu s právními předpisy, bylo-li svěřeno do náhradní péče.⁹⁶

Prohlášení se činí před krajským úřadem příslušným dle trvalého pobytu či Úřadem městské části Praha 1, pokud osoba neměla trvalý pobyt na území ČR. Správní úřad ověří, zda byly podmínky prohlášení splněny, či nikoli a rozhodne, zda osoba státní občanství nabude, či nikoli. Při splnění zákonných podmínek nemůže správní úřad prohlášení odmítnout.⁹⁷

---

⁹² zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁹³ tamtéž

⁹⁴ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁹⁵ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁹⁶ tamtéž

⁹⁷ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 87

2.3.6 Svěření do náhradní péče

Státní občanství lze získat také v souvislosti se svěřením do náhradní péče. Dítě, které se narodí či se zdržuje na území ČR, a které bylo a nadále je bezdomovcem, může nabýt české státní občanství, bylo-li svěřeno do náhradní rodinné péče. Dnem nabytí státního občanství je den nabytí právní moci rozhodnutí soudu o svěření do náhradní rodinné péče.⁹⁸

2.3.7 Udělení

Poslední možností, jak nabýt české státní občanství, je jeho udělení, tzv. naturalizace. O podmínkách udělení státního občanství a o řízení o udělení státního občanství pojednává třetí kapitola této práce.

2.4 Pozbývání státního občanství

2.4.1 Prohlášení o vzdání se státního občanství České republiky

Státní občanství ČR lze na základě zákona o státním občanství pozbýt pouze jedním zákonným způsobem, a to prohlášením o vzdání se státního občanství. Český státní občan, který chce státního občanství prohlášením pozbýt, se musí trvale zdržovat v cizině, zároveň nesmí mít v ČR trvalý pobyt a musí být zároveň státním občanem cizího státu nebo o státní občanství cizího státu žádat a toto prohlášení o vzdání se státního občanství ČR činit v souvislosti s podmínkou, podle které je k udělení cizího státního občanství vyžadován doklad o pozbytí cizího – českého – státního občanství.⁹⁹

Do prohlášení o vzdání se státního občanství je možné zahrnout i dítě. Rodič podávající toto prohlášení předkládá také souhlas druhého rodiče, pokud tento rodič nebyl zbaven rodičovské odpovědnosti. U dítěte staršího 15 let se vyžaduje jeho souhlas. Prohlášení o vzdání se státního občanství zahrnující dítě může provést také v zákonem stanovených případech mimo rodičů i jiný zákonný zástupce či opatrovník.¹⁰⁰

Prohlášení o vzdání se státního občanství ČR obsahuje informace o tom, kdy a před jakým úřadem bylo prohlášení učiněno, identifikaci prohlášovatele, jeho datum narození, osobní stav, adresu současného bydliště a také adresu posledního trvalého pobytu v ČR. Prohlášovatel k prohlášení přiloží doklad prokazující pobyt v cizině a doklad o nabytí cizího státního občanství nebo doklad o příslibení nabytí tohoto státního občanství a doklad o tom, že v ČR není přihlášen k trvalému pobytu. Pokud je do prohlášení zahrnuto i dítě, prohlášovatel vyplní identifikaci tohoto dítěte a také přiloží příslušné doklady o pobytu dítěte

---

⁹⁸ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

⁹⁹ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹⁰⁰ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

v cizině a jeho cizím státním občanství. Prohlášení dále obsahuje identifikaci oprávněné úřední osoby a razítko správního úřadu. Správní poplatek není stanoven.

Prohlášení se činí před zastupitelským úřadem ČR či před krajským úřadem příslušným dle posledního trvalého pobytu prohlášovatele. O prohlášení rozhodne krajský úřad ve lhůtě 60 dnů. Doklad o pozbytí státního občanství vydává krajský úřad, den převzetí dokladu o pozbytí státního občanství prohlášovatelem je dnem pozbytí státního občanství ČR.¹⁰¹ Doklad o pozbytí státního občanství obsahuje jméno, příjmení, datum a místo narození prohlášovatele, den pozbytí státního občanství, otisk úředního razítka, identifikaci oprávněné úřední osoby a označení správního úřadu.¹⁰²

---

¹⁰¹ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹⁰² vyhláška č. 191/2014 Sb., o vzorech dokladů podle zákona o státním občanství České republiky

3 Udělení státního občanství

3.1 Naturalizace jako způsob nabytí státního občanství

Naturalizace, jako jeden ze způsobů nabytí státního občanství, je „*výslovné propůjčení státní příslušnosti osobě, která dosud náležela státu jinému*“.¹⁰³ Je to takové nabytí státního občanství, ke kterému došlo později než při narození, tzn. osoba se v příslušném státě nenarodila.¹⁰⁴ V českém právním řádu je pojmem naturalizace chápán proces udělení státního občanství na žádost.

Státní občané cizího státu či osoby, které jsou apatridy a žádné státní občanství nemají, mají možnost nabytí české státní občanství naturalizací, tedy udělením. Z hlediska kategorizace je naturalizace způsobem originárního nabytí státního občanství.

Na počátku je nutné uvést, že udělování státního občanství je založeno na principu suverenity státu, kdy § 12 zákona o státním občanství stanoví, že „*na udělení státního občanství České republiky není právní nárok*“.¹⁰⁵ Stát tedy samostatně prostřednictvím svých orgánů rozhoduje, komu status českého státního občanství udělí a komu ne, a to i v případě splnění všech zákonných podmínek pro udělení státního občanství.¹⁰⁶

3.2 Podmínky udělení českého státního občanství

Podmínky udělení českého státního občanství vymezuje zákon o státním občanství v § 13 a 14. Zákon poskytuje pozitivní a negativní vymezení požadovaného vztahu žadatele k ČR. České státní občanství lze udělit žadateli integrovanému do společnosti a splňujícímu zákonné podmínky pro udělení podle § 14, v potaz se bere především integrace z hlediska rodinného, pracovního a sociálního. I přes výše uvedené státní občanství nebude uděleno žadateli, který ohrožuje bezpečnost, svrchovanost a územní celistvost země a její demokratické základy či majetkové hodnoty.¹⁰⁷

Co se týče podmínek rozhodných pro udělení státního občanství, § 14 výslovně stanoví podmínku trvalého pobytu na území ČR po určitou dobu, podmínku zdržování se na území ČR, trestní bezúhonnost, znalost českého jazyka a českých reálií, splnění jiných povinností stanovených mimo rámec zákona o státním občanství, podmínku prokázání příjmu a konečně podmínku nezatažování systému státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi. Nyní blíže k obsahu jednotlivých podmínek.

¹⁰³ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní...*, s. 19

¹⁰⁴ tamtéž

¹⁰⁵ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹⁰⁶ JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace...*, s. 83

¹⁰⁷ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

3.2.1 Trvalý pobyt

Důležitou podmínkou je doba, po kterou má žadatel nepřetržitě povolen trvalý pobyt na území ČR. Trvalý pobyt je určitým odrazem integrace žadatele do společnosti a požadovaná doba trvalého pobytu musí činit alespoň 5 let. Pro občany států EU je podmínka trvalého pobytu zmírněna a požadována je doba alespoň 3 let. Žadatel, který má povolen trvalý pobyt na území ČR a u něhož doba trvalého pobytu společně s dobami jiných druhů povolených pobytů na území ČR dosahuje alespoň 10 let, splňuje podmínku požadované doby trvalého pobytu také. Do požadované doby lze zahrnout i dobu, po kterou se žadatel oprávněně zdržoval na českém území do 18 roku věku.¹⁰⁸

Za určitých okolností lze od podmínky trvalého pobytu upustit. Jedná se o případy, kdy se žadatel narodil na území ČR a je nebo byl českým státním občanem či byl československým státním občanem. Podmínka trvalého pobytu je také prominuta v případě, že alespoň jeden z žadatelových rodičů je českým státním občanem, žadatel byl českým státním občanem osvojen po 18 roku věku, je manželem či registrovaným partnerem českého státního občana, má na území ČR povolen trvalý pobyt z humanitárních důvodů nebo pokud je jeho pobyt v zájmu ČR. Podmínka je také prominuta žadateli, který je ke dni podání žádosti mladší 18 let nebo takovému žadateli, který je bezdomovcem či mu byl udělen azyl, který nadále trvá.¹⁰⁹

3.2.2 Zdržování se na území České republiky

Faktické zdržování se na českém území je dalším předpokladem pro udělení českého státního občanství. Jako dostatečné skutečné zdržování na českém území zákon považuje alespoň polovinu doby povoleného nepřetržitého trvalého pobytu. Zákon stanoví výjimku v případech, kdy žadatel z pracovních, studijních či jiných důvodů na českém území nepřetržitě nepobýval. Do požadované doby se však započítávají nejvýše 2 po sobě jdoucí měsíce a v závažných případech 6 po sobě jdoucích měsíců jednotlivých období nepřítomnosti. Za závažný důvod je považováno těhotenství, narození dítěte a vážné onemocnění.¹¹⁰

Žadateli, který má na území ČR trvalý pobyt a jeho manžel či partner je českým státním občanem, může být tato podmínka prominuta a stejně tak žadateli, který má ke dni podání žádosti méně jak 18 let.¹¹¹

---

¹⁰⁸ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹⁰⁹ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹¹⁰ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹¹¹ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

3.2.3 Trestní bezúhonnost

Podmínka trestní bezúhonnosti nemůže být prominuta. Žadatel starší 15 let splňuje tuto podmínku v případě, že nebyl odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody či pro úmyslný trestný čin. To platí i pro žadatele, který se na území ČR zdržoval méně než 10 let. Zákon stanoví podmínku, aby žadatel prokázal, že nebyl odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody ani pro úmyslný trestný čin, a to i ve státě, jehož má státní občanství a také ve státě, kde pobýval nepřetržitě déle než půl roku po dosažení 15 roku věku. Pokud žadatel spáchal trestný čin, který není za trestný na českém území považován, je tato podmínka také splněna.¹¹²

3.2.4 Znalost českého jazyka a českých reálií

Velmi důležitou podmínkou je také prokázání znalosti českého jazyka a českých reálií. Splněním této podmínky žadatel prokáže fakt určité integrace do společnosti tím, že si alespoň částečně osvojil nejen základy ústavního systému, geografické informace, kulturní tradice a historii české společnosti, ale také prokázal schopnost komunikovat českým jazykem.

Znalost se prokazuje osvědčením o vykonání zkoušky z českého jazyka a českých reálií. Osvědčení je vydáváno Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze, který zároveň pro účely udělování státního občanství zkoušku provádí, a to na základě certifikace Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě.¹¹³

Rozsah znalostí a bližší pravidla organizace upravuje prováděcí vyhláška č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství ČR. Požadovanou úroveň znalosti jazyka je úroveň B1.¹¹⁴ Vytvořeny jsou i speciální webové stránky, které mají žadatelům usnadnit orientaci v organizaci celé zkoušky. K dispozici jsou modelové testy i databanka úloh z českých reálií. Zadáání testových úloh je srozumitelné a vzhledem k tomu, že má žadatel k dispozici databanku se všemi testovými úlohami, které se v testu z českých reálií mohou objevit, nepovažují otázky za složité. Výběr z testových úloh je přílohou této práce.

Ke zkoušce je možno se přihlásit osobně na zkušebních místech nebo online přihláškou. Z hlediska organizace se zvlášť vykonává zkouška z českého jazyka a zvlášť z českých reálií. Není vyloučeno, aby byly obě zkoušky vykonány v jeden den. K dispozici je 12 zkušebních

---

¹¹² důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹¹³ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹¹⁴ vyhláška č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky

míst napříč celou ČR. Vykonání zkoušky je zpoplatněno, za zkoušku z českého jazyka částkou 3 300 Kč a za zkoušku z českých reálií částkou 1 600 Kč. Žadatelé mohou využít možnosti absolvování zpoplatněného přípravného kurzu.¹¹⁵

Výsledky jsou známy do 30 dnů od konání zkoušky. Do 7 týdnů od vykonání zkoušky se úspěšným žadatelům zasílá osvědčení o vykonání zkoušky. Žadatel, který ve zkoušce neuspěl, může zkoušku opakovat nebo se odvolat, a to jak proti průběhu zkoušky, tak proti výsledku.¹¹⁶

Prokazovat znalost českého jazyka a českých reálií nemusí osoba, která absolvovala alespoň po dobu 3 školních let výuku vedenou českým jazykem na základní, střední či vysoké škole. Dále nemusí tuto podmínku plnit osoba, která je ke dni podání žádosti mladší 15 let či starší 65 let a také osoba s tělesným či mentálním postižením, pro které si nemůže tyto znalosti osvojit. Prokázání znalosti jazyka a reálií lze z důvodů hodných zvláštního zřetele prominout.¹¹⁷

3.2.5 Plnění zákonných a jiných povinností

Po žadateli se zároveň požaduje, aby v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti nebyly z jeho strany závažným způsobem porušeny povinnosti, které plynou z právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců, veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti či veřejnoprávní povinnosti k obci, ve které je přihlášen k pobytu. Prominout lze tuto podmínku v případě, odstranil-li žadatel způsobený škodlivý následek či učinil-li účinná opatření k jeho odstranění.¹¹⁸

3.2.6 Příjem

Žadatel musí dále prokázat výši a zdroje všech příjmů a také to, že z těchto příjmů řádně odvádí daně. Tyto skutečnosti se prokazují za poslední 3 roky, které předcházejí podání žádosti o udělení státního občanství. Tato podmínka se za žádných okolností nepromítá, nicméně ji nemusí plnit osoba mladší 18 let. Důvodem zakotvení podmínky povinnosti prokázat výši a zdroje příjmů je umožnit prověření, zda příjem žadatele pochází z legálních zdrojů.¹¹⁹

---

¹¹⁵ UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE, ÚJOP. *Zkušební řád Zkoušky z jazyka a reálií pro účely udělování státního občanství* [online]. ujop.cuni.cz [cit. 9. února 2016]. Dostupné na <http://ujop.cuni.cz/upload/stories/vtc/zkobc/ZKOB_C_Zkusebni_rad_201601.pdf>

¹¹⁶ tamtéž

¹¹⁷ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹¹⁸ tamtéž

¹¹⁹ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

3.2.7 Státní sociální podpora a pomoc v hmotné nouzi

Poslední klíčovou podmínkou pro udělení státního občanství je také skutečnost, zda žadatel výrazně zatěžoval či nezatěžoval systém státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi. Posuzuje se žadatel způsobilý k výkonu výdělečné činnosti a tato způsobilost žadatele k práci musí být rovněž prokázána. Za výraznou zátěž systému sociálního zabezpečení je považován případ, kdy je žadatel závislý na dávkách poskytovaných z těchto systémů. Za takovou osobu se nepovažuje osoba, která nemůže ze zdravotních důvodů vykonávat výdělečnou činnost, připravuje se na budoucí povolání, čerpá mateřskou či rodičovskou dovolenou či soustavně pečuje o jinou osobu. Prominout lze tuto podmínku žadateli, kterému byl udělen azyl či doplňková ochrana a také žadateli, který je bezdomovcem.¹²⁰

3.3 Zjednodušené udělení státního občanství

Zjednodušeným způsobem je české státní občanství uděleno dítěti, které je určením otcovství dítětem českého státního občana a jehož matka není státní občankou ČR ani státu EU. Žádost se podává u Ministerstva vnitra, popřípadě u krajského úřadu, do 1 roku ode dne souhlasného prohlášení rodičů. Ministerstvo o žádosti rozhodne do 60 dnů ode dne doručení. U žádosti se posuzuje, zda nemá pouze účelový charakter.¹²¹

České státní občanství je dále uděleno dítěti narozenému na území ČR, které nenabýlo státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden z rodičů má na území ČR povolen pobyt delší než 90 dnů. České státní občanství je uděleno také nalezené fyzické osobě starší 3 let, u které se v souvislosti s rozumovou vyspělostí či zdravotním postižením nepodařilo zjistit totožnost. Státní občanství je uděleno, není-li do 6 měsíců zjištěno, že tato fyzická osoba nabyla jiné státní občanství.¹²²

Zjednodušeným způsobem může nabýt české státní občanství také osoba, která má na území ČR trvalý pobyt, a u které se předpokládá, že udělení českého státního občanství bude mít významný přínos pro ČR. Jedná se především o přínos na úseku vědy, vzdělávání, kultury či sportu. Zjednodušenost správního řízení se odráží na faktu, že tato osoba nemusí splnit výše zmíněné podmínky pro udělení státního občanství, a to s výjimkou podmínky trestní bezúhonnosti. Významný přínos pro ČR musí být žadatelem prokázán.¹²³

---

¹²⁰ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹²¹ tamtéž

¹²² tamtéž

¹²³ tamtéž

3.4 Správní řízení

Řízení o udělení českého státního občanství je správním řízením. Procesní pravidla pro toto řízení jsou zakotveny v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky s podpůrným využitím zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Jedná se tedy o zvláštní správní řízení, jehož účelem je vydání rozhodnutí¹²⁴, ke kterému je příslušné Ministerstvo vnitra.

Správní řízení je zahájeno okamžikem podání žádosti o udělení státního občanství příslušnému krajskému úřadu či úřadu městské části v Praze, přičemž se příslušnost orgánu váže na místo trvalého pobytu žadatele.¹²⁵

3.4.1 Žádost

Zákon o státním občanství nestanoví povinnost podat žádost k příslušnému správnímu orgánu na formalizovaném formuláři. Na obsah žádosti se však aplikují ustanovení správního řádu. Žádost musí obsahovat informace o tom, kdo ji činí, které věci se týká a co se navrhuje, tedy co se žádá a čeho se tím žadatel domáhá. V žádosti musí být uvedeno jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu žadatele.¹²⁶ Žádá-li žadatel o prominutí splnění výše zmíněných podmínek pro udělení státního občanství, žádost musí obsahovat také informaci, zda a z jakých důvodů se o toto prominutí žádá. Žádost může být za zákonem stanovených podmínek podána společně manžely, do žádosti lze zahrnout i dítě.¹²⁷

Mezi povinné přílohy k žádosti patří rodný list, oddací list či doklad o registrovaném partnerství nebo doklad o rozvodu či rozhodnutí o zrušení partnerství, úmrtní list zemřelého manžela či partnera, výpis z evidence trestů či čestné prohlášení o bezúhonnosti, životopis, doklad o vykonané zkoušce z českého jazyka a českých reálií nebo jiné doklady, které by tyto znalosti prokazovaly (např. doklad o absolvování střední školy) nebo doklad o tom, že si žadatel nemůže tyto znalosti osvojit pro zdravotní postižení.¹²⁸

K žádosti jsou dále připojeny doklady o pobytu žadatele a potvrzení o tom, že nemá u orgánů finanční či celní správy nedoplatky, potvrzení o finančních prostředcích zajišťující žadatelovi životní potřeby a dále, je-li žadatel výdělečně činný, potvrzení o současném

---

¹²⁴ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. s. 34

¹²⁵ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹²⁶ tamtéž

¹²⁷ tamtéž

¹²⁸ tamtéž

zaměstnání a o minulých zaměstnáních, pokud žadatel již v ČR pracoval. Žadatel, který v ČR studoval, připojí potvrzení o studiu a doklady prokazující studium.¹²⁹

Žadatel na krajském úřadě dále vyplní dotazník k žádosti. Dotazník je spolu se žádostí, doklady a také stanovisky obecního úřadu obce a krajského úřadu zaslán do 30 dnů Ministerstvu vnitra.¹³⁰ Stanoviska obce a kraje obsahují především vyjádření, zda žadatel splnil či nespĺnil podmínku plnění povinností vyplývajících z právních předpisů. Vyjádření mohou obsahovat například informace o tom, zda žadatel v obci řádně platil poplatky nebo se dopouštěl přestupků.¹³¹

Jsou-li ze strany Ministerstva vnitra nějaké pochybnosti či nedostatky v údajích v příslušných dokumentech, může požádat jiný orgán o doplňující informace, a to například příslušné správní orgány působící v oblasti sociálního zabezpečení či zaměstnanosti a živnostenského podnikání.¹³² U žadatele staršího 15 let si Ministerstvo vnitra dále vyžádá stanoviska PČR a zpravodajských služeb. V případě, že v řízení vyjde na základě stanoviska PČR nebo zpravodajské služby najevo, že žadatel představuje riziko pro bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví či majetkové hodnoty ostatních osob, Ministerstvo vnitra žádost o udělení státního občanství zamítne a v odůvodnění svého rozhodnutí pouze uvede, že k zamítnutí žádosti došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu.¹³³

3.4.2 Správní rozhodnutí

Rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci udělení státního občanství je správním rozhodnutím. Jedná se o jednostranný individuální správní akt vydaný ve správním řízení vykonavatelem veřejné správy, jehož prostřednictvím se konkretizují právní normy.¹³⁴ Rozhodnutí v řízení o udělení státního občanství je rozhodnutím meritorním a konstitutivním, které zakládá, mění nebo ruší práva či povinnosti žadatele.¹³⁵

Lhůta pro vydání rozhodnutí se liší od obecné právní úpravy ve správním řádu, a je prodloužena. O žádosti ministerstvo rozhodne do 180 dnů ode dne, kdy mu byla žádost doručena. Pozitivní rozhodnutí o udělení státního občanství se na základě § 65 zákona

---

¹²⁹ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹³⁰ tamtéž

¹³¹ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹³² tamtéž

¹³³ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹³⁴ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo...*, s. 174 - 178

¹³⁵ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů

o státním občanství písemně nevyhotovuje a je realizováno vydáním stanoveného dokladu, kterým je Listina o udělení státního občanství, jejíž vzor je přílohou této práce.¹³⁶

Žadatel, kterému nebylo vyhověno, může na základě § 25 zákona o státním občanství novou žádost podat nejdříve 2 roky poté, co rozhodnutí o zamítnutí žádosti nabylo právní moci. Byl-li žadatel dítětem či splnil-li nakonec všechny podmínky pro udělení, jejichž nesplnění bylo důvodem pro zamítnutí žádosti, toto ustanovení pro něj neplatí.¹³⁷

3.4.3 Státoobčanský slib

Dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení státního občanství je den složení státoobčanského slibu. Žadateli může být složení slibu prominuto, přičemž v tomto případě nabude žadatel statí občanství dnem, kdy nabude rozhodnutí o prominutí složení slibu právní moci. Dítě mladší 15 let státoobčanský slib neskládá a státní občanství nabývá dnem převzetí Listiny o udělení státního občanství zákonným zástupcem.¹³⁸

Státoobčanský slib, ve znění: „*Slibuji na svou čest věrnost České republice. Slibuji, že budu dodržovat její Ústavu a ostatní zákony České republiky*“, se skládá před ředitelem krajského úřadu či tajemníkem úřadu městské části v Praze nejpozději do 12 měsíců od doručení výzvy ke složení slibu. Slib lze složit i před konzulárním či zastupitelským úřadem v cizině. Z důvodů hodných zvláštního zřetele lze složení slibu prominout.¹³⁹

3.4.4 Správní poplatky

Správní poplatek se hradí pouze při udělení státního občanství, tedy při kladném rozhodnutí Ministerstva vnitra. Žadatel, který je zletilý, hradí za udělení státního občanství poplatek 2 000 Kč. U nezletilého žadatele a azylanta je sazba stanovena na 500 Kč. Z důvodů hodných zvláštního zřetele může být zletilému žadateli správní poplatek snížen na 500 Kč a nezletilému žadateli či azylantovi na 100 Kč.¹⁴⁰

3.5 Prostředky přezkumu správního rozhodnutí

Možností, jak obecně přezkoumat správní rozhodnutí, v našem případě rozhodnutí Ministerstva vnitra o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství, je několik. Lze využít opravných prostředků v rámci správního řízení, a pokud nebude fyzická osoba s výsledkem spokojena, lze se domáhat přezkumu v rámci správního soudnictví. Po vyčerpání prostředků ve správním soudnictví, o kterých pojednávám dále, lze správní rozhodnutí dále nechat

---

¹³⁶ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

¹³⁷ tamtéž

¹³⁸ tamtéž

¹³⁹ tamtéž

¹⁴⁰ zákon č. 643/2004 Sb., o správních poplatcích ve znění pozdějších předpisů

přezkoumat prostřednictvím podání ústavní stížnosti Ústavním soudem, a to v případě, že je namítán zásah do ústavně zaručených lidských práv a základních svobod. Stížnost lze podat i k Evropskému soudu pro lidská práva, byla-li podle stěžovatele porušena práva přiznaná Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.¹⁴¹

Opravné prostředky jsou procesní instituty, které ve správním řízení umožňují přezkum správních rozhodnutí. V rámci správního řízení jsou děleny na řádné a mimořádné. Řádný opravný prostředek je takový prostředek, který směřuje proti správnímu rozhodnutí, které nenabývalo právní moci. Mimořádný opravný prostředek se uplatňuje proti již pravomocným správním rozhodnutím.¹⁴²

Proti rozhodnutí Ministerstva vnitra o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství se lze bránit jediným řádným opravným prostředkem - rozkladem.

3.5.1 Rozklad

Rozklad je řádný opravný prostředek, jehož úprava je obsažena ve správním řádu, a který se dle jeho ustanovení § 152 odst. 1 podává „*proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní úřad, ministr, státní tajemník ministerstva nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni*“.¹⁴³

Na řízení o rozkladu se přiměřeně aplikují ustanovení správního řádu o odvolání. Rozklad má suspenzivní účinek, ale na rozdíl od odvolání nemá devolutivní účinek, protože v rámci řízení o rozkladu nefiguruje žádný nadřízený orgán, který by o něm rozhodl. I přesto je respektována procesní zásada dvouinstančnosti, a to právě tím, že proti rozhodnutí ústředních orgánů státní správy lze podat rozklad, i když bude o rozkladu rozhodnuto v rámci jednoho úřadu.¹⁴⁴

Rozklad se podává do 15 dnů od doručení rozhodnutí Ministerstva vnitra o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství. Na úseku udělování státního občanství o rozkladu proti rozhodnutí Ministerstva vnitra následně rozhoduje ministr vnitra. Ministr vnitra rozhodne o rozkladu do 120 dnů od jeho podání¹⁴⁵ na základě návrhu rozkladové komise. Rozkladová komise je poradní orgán s nejméně 5 členy, kteří jsou jmenováni ministrem vnitra. Většina

---

¹⁴¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 146 - 149

¹⁴² SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo...*, s. 241 - 242

¹⁴³ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 389

¹⁴⁵ zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

členů musí být odborníky nezařazenými do Ministerstva vnitra. Rozkladová komise přijímá usnesení v senátech.¹⁴⁶

Ministr vnitra může rozklad proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství zamítnout nebo rozhodnutí zrušit či změnit, pokud tím plně rozkladu vyhoví. Proti rozhodnutí o rozkladu se nelze dále odvolat.¹⁴⁷

3.5.2 Správní žaloba

Bude-li rozklad zamítnut, může žadatel využít prostředků ochrany, které mu poskytuje správní soudnictví. Soudní kontrola činnosti veřejné správy je realizována prostřednictvím nezávislých správních soudů, jejichž soustava je tvořena specializovanými senáty krajských soudů a Nejvyšším správním soudem, které v oblasti udělování státního občanství „*poskytují ochranu veřejným subjektivním právům fyzických osob*“.¹⁴⁸ Pravomoc a působnost správních soudů je zakotvena v zákoně č. 150/2002 Sb., soudním řádu správním.

Účastníkem soudního řízení správního je na jedné straně žalobce, který se domáhá zrušení rozhodnutí či vyslovení nezákonnosti. Na druhé straně stojí Ministerstvo vnitra jakožto orgán, který rozhodl v posledním stupni. Předmětem žaloby je pravomocné rozhodnutí o zamítnutí rozkladu, přičemž může žalobce současně napadnout také rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství.¹⁴⁹

Žaloba je nepřijatelná, pokud nebyly vyčerpány všechny opravné prostředky, které žalobci poskytuje správní řízení, v případě procesu rozhodování o udělení státního občanství se jedná o výše popsany rozklad. Tímto se uplatňuje princip subsidiarity soudní ochrany, která nastupuje až v případě, kdy veřejná správa selhala. Dále je žaloba nepřijatelná, směřuje-li jen proti důvodům rozhodnutí, či pokud je podávána proti rozhodnutí, které je z přezkumu vyloučeno.¹⁵⁰ Takovým rozhodnutím je rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství, k jejímuž zamítnutí došlo z důvodů bezpečnosti státu.¹⁵¹

Z žaloby musí být jasné, čeho se týká, kdo ji činí, proti komu směřuje, co se navrhuje. Žaloba musí obsahovat podpis žalobce a datum. Mimo obecných náležitostí musí žaloba dále obsahovat označení napadaného rozhodnutí, jeho výroku a den jeho doručení nebo jiného oznámení žalobci, označení na řízení zúčastněných osob a dále označení žalobních bodů, které obsahují právní a skutkové důvody, pro které žalobce považuje rozhodnutí za nezákonné

¹⁴⁶ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo...*, s. 253 - 254

¹⁴⁷ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁸ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná...*, s. 522

¹⁴⁹ zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁰ tamtéž

¹⁵¹ důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

či nicotné. Žalobce dále označí tzv. petit, tedy návrh výroku rozsudku, tzn. jak má soud rozhodnout. Žaloba musí také obsahovat návrhy důkazů k provedení.¹⁵²

Lhůta pro podání žaloby jsou 2 měsíce od doručení sporného rozhodnutí žalobci. Zmeškání této lhůty se nepromíjí. Podání žaloby nemá odkladný účinek. Řízení o správní žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra je zahájeno dnem, kdy žaloba došla k soudu.¹⁵³

Krajský soud rozhoduje ve specializovaných senátech složených z předsedy a dvou soudců. Na rozsudku se senát usnává nadpoloviční většinou hlasů. Pokud krajský soud uzná žalobu důvodnou, může rozhodnutí o zamítnutí rozkladu zrušit, a to pro nezákonnost či vady řízení. Soud může současně dle okolností zrušit i rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství a věc vrátit Ministerstvu vnitra k dalšímu řízení.¹⁵⁴

Za podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu se platí poplatek 3 000 Kč.¹⁵⁵

3.5.3 Kasační stížnost

Není-li žalobce s pravomocným rozhodnutím krajského soudu spokojen, může podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, která je mimořádným opravným prostředkem, kterým se stěžovatel domáhá zrušení soudního rozhodnutí.¹⁵⁶ Kasační stížnost lze uplatnit proti každému rozhodnutí krajského soudu kromě případů, které soudní řád správní označuje za nepřijatelné.¹⁵⁷

V řízení o kasační stížnosti musí být, na rozdíl od řízení o správní žalobě, stěžovatel zastoupen advokátem, nemá-li on sám či jeho zaměstnanec vysokoškolské právnické vzdělání. Kasační stížnost musí obsahovat kromě obecných náležitostí také označení rozhodnutí, proti kterému směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá a také údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.¹⁵⁸

Lhůta pro podání kasační stížnosti jsou 2 týdny od doručení rozhodnutí krajského soudu, zmeškání lhůty nelze prominout. Kasační stížnost se podává přímo u Nejvyššího správního soudu či u soudu, který vydal sporné rozhodnutí. Ten následně stížnost postoupí Nejvyššímu správnímu soudu.¹⁵⁹ Za podání kasační stížnosti se platí soudní poplatek ve výši 5 000 Kč.¹⁶⁰

O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud, který pokud nedospěje k názoru, že je kasační stížnost nedůvodná, rozhodne o zrušení rozhodnutí krajského soudu a věc krajskému

¹⁵² SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo...*, s. 272 - 273

¹⁵³ zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁴ tamtéž

¹⁵⁵ zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁶ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo...*, s. 274

¹⁵⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná...*, s. 565

¹⁵⁸ zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁹ tamtéž

¹⁶⁰ zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů

soudu vrátí k dalšímu jednání. Krajský soud je potom povinen se řídit právním názorem Nejvyššího správního soudu.¹⁶¹ Proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu již nelze uplatnit žádný opravný prostředek.¹⁶²

---

¹⁶¹ zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů

¹⁶² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná...*, s. 565

4 Statistické údaje

4.1 Statistické údaje 1999 – 2013

V období mezi léty 1999 až 2013 získalo české státní občanství celkem 49 494 osob. Nejpočetnější skupinu osob tvořili občané Slovenska, kterým bylo ve sledovaném období uděleno 24 850 státních občanství, což se rovná 50, 2% z celkového počtu udělených státních občanství. Druhá nejpočetnější skupina byla tvořena občany Ukrajiny (6 307 osob), následovanými občany Polska (1997 osob) a Ruska (1379 osob). Občanům Vietnamu, kteří v České republice tvoří již tradičně početnou komunitu, bylo ve sledovaném období uděleno 1 041 státních občanství.¹⁶³

Mezi statisticky nejvýraznější patří rok 1999, kdy bylo uděleno 7 309 státních občanství. V novém tisíciletí počet udělených státních občanství klesal a již nikdy nedosáhl hranice 7 tisíců udělených státních občanství. Od roku 2004, kdy udělená státní občanství naposledy přesáhla hranici 5 tisíců, počet udělených státních občanství i nadále klesal a ve sledovaném období již nepřesáhl hranici 3 tisíc.¹⁶⁴

Z dlouhodobého hlediska se ČR řadí mezi země, které udělují své státní občanství nejméně. V období mezi lety 2002 až 2013 se ČR umístila až na 24. místě žebříčku EU 28. Údaje ČSÚ uvádí, že ČR udělila ve sledovaném období 77 x méně státních občanství než Velká Británie a 6 x méně než Portugalsko, které je s ČR populačně srovnatelné.¹⁶⁵ Důvodem mohou být přísnější podmínky českých zákonů, ale i neatraktivita ČR ve srovnání s Velkou Británií, která je k cizincům otevřenější a poskytuje jim více příležitostí, a to jak z hlediska pracovního, tak i kulturního.

4.2 Statistické údaje 2014

V roce 2014 bylo dle údajů ČSÚ uděleno meziročně nejvíce státních občanství od roku 2000. Státní občanství bylo uděleno 5 114 osobám a mezi nejpočetnější skupinu osob dle předchozího státního občanství patřili Ukrajinci (2075 osob, 40,6%), Slováci (574 osob, 11,2%) a Rusové (463 osob, 9,1%). Na druhou stranu nejméně státních občanství bylo uděleno občanům Súdánu a Kuby, kterým bylo občanství uděleno shodně ve 3 případech, což činilo 0,06 % z celkového počtu udělených státních občanství. Občanům Maroka, kteří patří mezi jednu z nejpočetnějších skupin žadatelů o státní občanství zemí EU, bylo české státní

---

¹⁶³ ČSÚ, Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí. *Život cizinců v ČR – 2014*. [online]. czso.cz, 31. prosince 2014 [cit. 24. února 2016]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/czso/zivot-cizincu-v-cr-2014-9jjfs2dnxj>>

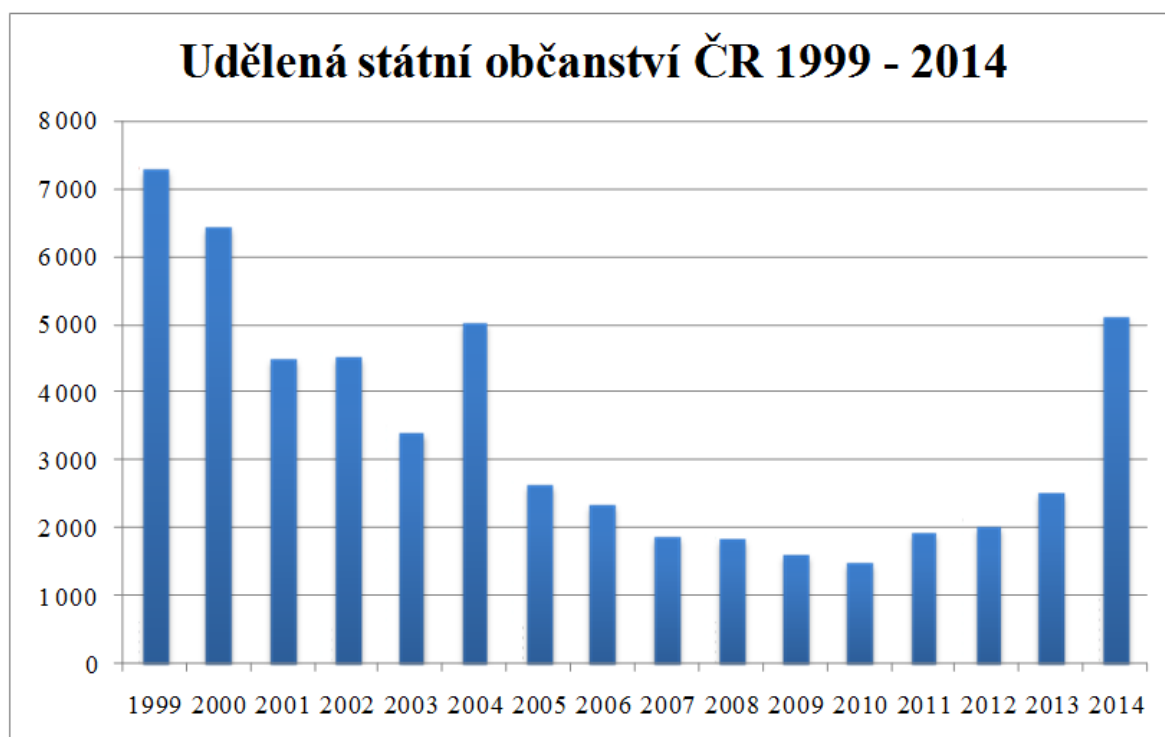
¹⁶⁴ tamtéž

¹⁶⁵ CHYTIL, Daniel. *Počty udělených státních občanství v ČR*. [online]. statistikaamy.cz, únor 2016 [cit. 24. února 2016]. Dostupné na <<http://www.statistikaamy.cz/2016/02/pocty-udelenych-statnich-obcanstvi-v-cr/>>

občanství uděleno v 8 případech, což je 0,16 % z celkového počtu udělených státních občanství ČR.¹⁶⁶

V období od roku 1999 do 2014 bylo české státní občanství uděleno celkem 54 608 osobám. I když ČR žebříčkově nepatří mezi země s nejvyšším počtem udělených státních občanství, lze do budoucna předpokládat, že čísla budou meziročně růst, a to nejen v souvislosti s migrací, ale také v důsledku stávající právní úpravy, která umožňuje zachování dvojího a vícero státního občanství a také snadnější získání českého státního občanství tzv. druhou generací cizinců, tedy dětmi cizinců, které splňují podmínky dle § 35 zákona o státním občanství.

4.3 Graf počtu udělených státních občanství České republiky 1999 – 2014

¹⁶⁶ ČSÚ. *Cizinci: nabývání státního občanství ČR – datové údaje. Občanství ČR získaná 2001-2014* [online]. czso.cz [cit. 24. února 2016]. Dostupné na < https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_nabyvani_obcanstvi#cr >

Závěr

Cílem práce bylo přinést komplexní informace o institutu státního občanství, o jeho historii, možnostech jeho nabytí a pozbytí a také o udělení státního občanství na žádost. Vzhledem k tomu, že první polovina práce je věnována institutu státního občanství, jeho historii a vymezení, a druhá polovina práce je zaměřena na způsoby nabytí a pozbytí státního občanství, především na udělení na žádost, považuji hlavní cíl této práce za splněný. Co se týče právní úpravy nabývání a pozbývání státního občanství, je možné dojít k následujícím závěrům.

Průběh správního řízení o udělení českého státního občanství je v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky popsán přehledně a samotné podmínky pro udělení českého státního občanství jsou v zákoně podrobně a logicky rozpracovány.

Co se týče zkoušky z jazyka a reálií, zde bych navrhovala změnu zejména v souvislosti s částí zkoušky ověřující znalost českých reálií. Dle mého názoru by měly být žadateli o udělení českého státního občanství poskytnuty pouze okruhy zkušebních témat a ne přímo znění jednotlivých testových otázek s řešením. Množství otázek je sice poměrně velké, nicméně takové zadání dle mého názoru dostatečně neprokáže znalosti žadatele, neboť to svádí k tomu, aby žadatel nastudoval pouze správné odpovědi bez toho, aby se o danou oblast zajímal více. Pokud je cílem zkoušky ověřit znalosti a také určitý stupeň integrace žadatele do společnosti, domnívám se, že účel není úplně splněn, neboť žadatel neprokáže, jak dobře dané oblasti zná a jak jim rozumí, nýbrž jak dobře se naučil odpovědi na předem známé otázky. Na druhou stranu rozsah oblastí je velmi dobře zvolený.

Co se týče samotného procesu udělování státního občanství na žádost, jsou zde dle mého názoru nastaveny příliš dlouhé lhůty v jednotlivých stádiích procesu, které nekorespondují se zásadou rychlosti, jako s jednou ze základních zásad činnosti veřejné správy. Zejména lhůta Ministerstva vnitra pro vydání rozhodnutí o žádosti o udělení státního občanství ČR, která činí 180 dní, je příliš dlouhá, a to například v porovnání se správním řízení o udělení mezinárodní ochrany, kde je k vydání rozhodnutí stanovena lhůta 120 dní nebo správním řízení o vydání povolení k trvalému pobytu, kde lhůta činí pouze 60 dní. Pokud by správní úřady příslušné ve věci státního občanství využívaly zákonné lhůty naplno, žadatel by na rozhodnutí o udělení státního občanství mohl čekat až 210 dnů, v případě řízení o rozkladu 330 dnů, a to zásadě rychlosti příliš neodpovídá.

Bibliografie

Literatura

FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan. *Státověda*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 400 s. ISBN 978-80-7357-685-1

KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 1995. 386 s. ISBN 80-7179-031-1

FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. dotisk 2. vydání. Brno: Václav Klemm, 2011, 328 s. ISBN 978-80-904083-7-1

EMMERT, František. *Dvojí občanství v českém právu*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 125 s. ISBN 978-80-7400-284-7

BALÍK, Stanislav, BALÍK, Stanislav ml. *Právní dějiny evropských zemí a USA (stručný nástin)*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 235 s. ISBN 978-80-7380-273-8

ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství*. Praha: Linde, 1996. 478 s. ISBN 80-7201-018-2

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*. 4. vydání. Praha: Leges, 2010. 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4

JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, 2013. 368 s. ISBN 978-80-87576-57-1

VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář*. Praha: Linde, 2006. 287 s. ISBN 80-7201-625-3

KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 1441s. ISBN 978-80-7380-140-3

SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 386 s. ISBN 978-80-7380-381-0

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 500 s. ISBN 978-80-7478-002-8

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 826 s. ISBN 978-80-7179-254-3

Právní předpisy

ústavní zákon č. 121/1920 Sb. z. a n., kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 236/1920 Sb. z. a n., kterým se doplňují a mění dosavadní ustanovení o nabývání a pozbývání státního občanství a práva domovského v republice Československé, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 643/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

vyhláška č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky

vyhláška č. 191/2014 Sb., o vzorech dokladů podle zákona o státním občanství České republiky

sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 76/2004 Sb. m. s., ze dne 1. 7. 2004 o Evropské úmluvě o státním občanství

Judikatura

nález Ústavního soudu ze dne 13. září 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94

Odborné časopisy

EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizace, nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, č. 10, s. 343

Internetové zdroje

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE, ÚJOP. *Zkušební řád Zkoušky z jazyka a reálií pro účely udělování státního občanství* [online]. ujop.cuni.cz [cit. 9. února 2016]. Dostupné na http://ujop.cuni.cz/upload/stories/vtc/zkobc/ZKOBC_Zkusebni_rad_201601.pdf

ČSÚ, Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí. *Život cizinců v ČR – 2014*. [online]. czso.cz, 31. prosince 2014 [cit. 24. února 2016]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/zivot-cizincu-v-cr-2014-9jjfs2dnxj>

CHYTIL, Daniel. *Počty udělených státních občanství v ČR*. [online]. statistikaamy.cz, únor 2016 [cit. 24. února 2016]. Dostupné na <http://www.statistikaamy.cz/2016/02/pocty-udelenych-statnich-obcanstvi-v-cr/>

ČSÚ. *Cizinci: nabyvání státního občanství ČR – datové údaje. Občanství ČR získaná 2001-2014* [online]. czso.cz [cit. 24. února 2016]. Dostupné na https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_nabyvani_obcanstvi#cr

Ostatní

důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je „Udělování státního občanství v České republice“. Cílem práce je seznámit čtenáře s institutem státního občanství a jeho udělováním v České republice. První kapitola pojednává o historii státního občanství a právní úpravy na území českých zemí a charakterizuje pojem státního občanství. Druhá kapitola obsahuje přehled způsobů nabytí a pozbytí státního občanství dle zákona 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. Třetí kapitola pojednává o udělování státního občanství na žádost, jsou zde vymezeny podmínky, které musí žadatel splnit a také průběh správního řízení. V závěru kapitoly jsou vymezeny opravné prostředky proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství. Čtvrtá kapitola obsahuje statistické údaje o počtech osob, které získaly české státní občanství od roku 1999.

Abstract

The theme of this bachelor's thesis is „Granting Citizenship in the Czech Republic“. The main aim of this thesis is to acquaint a reader with the institute of the citizenship and its granting. The first chapter is concerned with the history of the citizenship and the legislation in the Czech Republic and defines what the citizenship is. The second chapter includes summary of the ways how to acquire or to be deprived of the citizenship according to the Act No. 186/2013 Sb., the Czech Citizenship Act. The third chapter is concerned with the naturalization – granting citizenship based on the application. Legal conditions which have to be complied by an applicant and the course of an administrative procedure are determined. In the end of the chapter remedies against administrative decision about rejection of the application for granting citizenship are defined. The fourth chapter includes statistics about number of persons whom the Czech citizenship has been granted, since 1999.

Klíčová slova

státní občanství

historie státního občanství v českých zemích

udělování státního občanství v České republice

naturalizace

zákonné podmínky udělení českého státního občanství

Key words

citizenship

history of citizenship in the Czech republic

granting citizenship in the Czech republic

naturalization

legal conditions for granting Czech citizenship

Příloha č. 1: Výběr z testových úloh zkoušky z českých reálií

Zákonodárná a výkonná moc

Kdo se může stát senátorem České republiky?

- A. Český občan ve věku od 18 let.
- B. Český občan ve věku od 21 let.
- C. Český občan ve věku od 30 let.
- D. Český občan ve věku od 40 let.

Základní právní pojmy, správní a trestní právo

Které chování je přestupkem, ale není trestný činem?

- A. Pan Novák ukradl 100 000 Kč v bance.
- B. Paní Novotná ukradla zboží v obchodě za 6 000 Kč.
- C. Pan Svoboda neplatil celý rok výživné na dítě ve výši 3 500 Kč měsíčně.
- D. Slečna Svobodová nezaplatila poplatek 600 Kč za odvoz komunálního odpadu.

Sociální zabezpečení

Panu Novákovi je 56 let a je nezaměstnaný. Jaká je nejdelší doba, po kterou může dostávat podporu v nezaměstnanosti?

- A. 6 měsíců.
- B. 11 měsíců.
- C. 18 měsíců.
- D. 24 měsíců.

Významné osobnosti od 19. století do současnosti

V roce 1959 dostal Jaroslav Heyrovský jako první Čech Nobelovu cenu. Ve kterém oboru ji získal?

- A. V chemii.
- B. V literatuře.
- C. V medicíně.
- D. V ekonomii.

Umění od středověku do současnosti

Která významná pražská židovská památka je na obrázku?

- A. Anežský klášter.
- B. Staronová synagoga.
- C. Staroměstská radnice.
- D. Kostel svatého Tomáše.

Příloha č. 2: Listina o udělení státního občanství České republiky

ČESKÁ REPUBLIKA
Ministerstvo vnitra

č. j.

LISTINA
O UDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ

Ministerstvo vnitra uděluje podle ustanovení
§ 11 a násl. zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky
a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

státní občanství České republiky

níže jmenovanému(é):

Jméno a příjmení:

Datum a místo narození:

V Praze dne

otisk úředního razítka

*jméno, příjmení, funkce a podpis
oprávněné úřední osoby*

Nabytí státního občanství České republiky dne:

otisk úředního razítka

*jméno, příjmení, funkce a podpis
oprávněné úřední osoby*

Číslo zúčtovatelného tiskopisu: A 000000